

Zelei Miklós

Út az Államokba

Én becsületes ember vagyok. Nem a rendszer híve, de betartom a törvényeket. A Tízparancsolatot. Az írott és az íratlan szabályokat.

Jenei tanár úr azóta, hogy délután a negyedikről a szürke műkö lépcsőkön lement a leveleiért a földszinten egymás fölé négy sorban rögzített, szürke bádoggal postaládákhoz, idegesen jár föl-alá az alumíniumkilincses, sárga színű, préselt pozdorja bejárati ajtó és a nagyszoba francia erkélye között, amely egy szót se tud franciául, a mögötte lévő szovjet panelből egy fél lépést se lehet kilépni rá. Semmilyen nyelven nem beszél a lakás se, alkalmatlan arra, hogy megszólaljon benne a lét.

Jenei tanár úr ajtótól falig – faltól ajtóig gyötri magát, holott lépcsőzés után mindig le szokott ülni egy kicsit. Az alacsony emeletek ahhoz magasak, hogy az ember folyton föl-le sétifikáljon köztük.

Nincs elég liftgyár. Öt emeletnél már kötelező a lift. Ennek köszönhető, hogy a paneltoronyok között négyemeletes panelek is épülnek, amelyek látszatra emberméretűek. Belülről pontosan arra jók, ami most történik, kezében egy borítékkal Jenei tanár úr kilenc métert tépelődik a francia erkélyig, kilencet vissza a kilincsig. Nem tudja, hogy erről az útvonaltól, az ajtóról, rajta a zárral és a szobáról már méretarányos rajz van a III/III-as páncélszekrényben, bejelölve, hogy hol szokott ülni, beszélgetni a vendégeivel, hogy merre kell bevezetni és hol kell elhelyezni a lehallgatókészüléket.

Megsértettem a levéltitkot, nézi Jenei tanár úr a borítékot, és eléggé utálja.

Adjatok egy borospoharat, és kiiszom hordóiból a világot! A Hortobágy Arkhimédésze szállóigé lett Nagyfaluban. Ezzel a felkiáltással veselkednek neki az ivásnak, de kudarcba fúlnak, bár egyre többet isznak. Pláne most, hogy ritka jó szüretnek néznek elébe, és hivatalosan is felszólították Nagyfalu dolgozó népét, igyon ki minden hordót, demizsont, dézsát, flaskát, tartályt, kannát, kantát, csobolyót, korsót, kulacsot, üveget, palackot, butykost, gulát, flakont. A bölcsészkaron még azt is hozzátesszik, hogy klipiklapatóriumot. Hadd érezze Nagyfalu, hogy ők is benne élnek a lüktetésben. Mégis hiába. Mindenki iszik, de a hordók nem ürülnek ki. Már tavaly is jó termés volt. Miközben Nagyfalu szorgos lakói a záporok, a folyók, a csőrepedés, a talajvíz, a kútvíz, a csapvíz minden cseppjéből is bort készítenek.

(Részlet a *Mandulafecske* című regényből)

– Vidd el neki – mondja Jenei tanár úrnak a felesége. – A legjobb, amit tehetsz, ha elviszed. Holnap úgyis szombat.

– Az is lehet, hogy provokáció.

– Tegyéél úgy, mint aki nem gondol semmi rosszra.

– Eljátszom a hülyét – mondja Jenei tanár úr. – Ez már sokszor segített.

Dr. Koncz, Nagyfalu párttitkára, barna dorkóban, piros oldalsávós, zöld macskóban, a hasán szétnyíló, csíkos ingben nyitja ki a rácsos kaput.

– Képzelve Koncz elvtárs, megsértettem a levéltitkot!

– Még a tanár úr is bűnözők? Gondoltam én mindig.

– Tulajdonképpen nem sértettem meg – mondja Jenei tanár úr.

– Na, ebben én biztos voltam – mondja dr. Koncz. – Nem meri azt a tanár úr.

– A borítékon nekem szól a cím. De ami benne van, az Koncz elvtársat illeti – Jenei tanár úr átnyújtja a boríték tartalmát. – Meghívólevél Amerikába. A testvére? Vagy az unokatestvére, aki küldte? Ugyancsak Koncz. Koncz János. Itt ugyan az van írva, hogy John. John Koncz. Konkz? Így ejtik?

– Az utam az Államokba! Hát mit művelnek az elvtársak ott a levélcenzúrán? Mindenki részeg? Már bocsánat, tanár úr. De hát biztosan tudja. Államunk gondoskodik a polgáiról.

A kapu és a villa közötti kavicsos úton beszélnek. Dr. Koncz nem invitálja be Jenei tanár urat.

Már vártam ezt – mondja dr. Koncz. – És nagyon csodálkoztam, hogy még mindig nem kaptam meg, mert láttam, hogy megjött. Hivatalból jár nekem a bázisról a levélcenzúra jelentése is minden reggel. Az egyikben jelentették, hogy meghívólevelem érkezett Amerikából. Örültem is nagyon. Nekem nézhetik a leveleimet, tanár úr! A pártom előtt nyitott könyv az életem. Az csak jó, ha látják az elvtársaim, hogy utam lesz az Államokba. De nagyon csodálkoztam, hogy még mindig miért nem kapom én meg azt a levelet. Ide, a postaládámba. Vagy a hivatalomba. Ennyire lassúak a postás dolgozók? Gyorsítás, elvtársak! Gyorsítás! Kíírok én egy jó kis szocialista munkaversenyt! Ki a leggyorsabb kézbesítő? Hány levelet visz ki egy óra alatt gyalog? Hányat biciklin? Na, de így akkor, a tanár úrnak köszönhetően, már kétszer is megkaptam a meghívólevelem. Egyszer a jelentésekben, egyszer íme!

– Jó utat – Jenei tanár úr hátrál, köszönne már el. De Koncz elvtárs visszatartja.

– És a maga amerikai útja, tanár úr? Azzal mi lesz?

– Az enyémmel?

– Nem mondja, hogy nem tud róla.

– Dehogynem. Csakhogy ez már ilyen konkrét?

– Püspöki? Valami Püspöki nevű könyvkiadó.

– Létezik ilyen terv, de semmi nincs tisztázva még.

– Dehogy nincs! – mondja dr. Koncz. – Körutazás az Egyesült Államokban, irodalmi előadások a magyar közösségeknek. Tudjuk, mi az, hogy irodalom. És megvan a véleményünk róla. Nekünk nem kell előadást tartani ebben a kérdésben. Biztos lesz egy kis erdélyezés, székelyezés is, igaz? Ipolyságon magyar zászló?

– Még el se indultam.

- A maga meghívólevelét meg én kaptam meg, tanár úr – mondja dr. Koncz.
- Na végre! Megjött?
- Ezek ott a levélcenzúrára annyira bebasztak, már bocsánat, tanár úr, hogy összecserélték a leveleinket.
- Akkor most én is kérem az enyémet – mondja Jenei tanár úr.
- Ilyen szar munkát végezni – mondja dr. Koncz. – Még ilyen szar munkát. Nem is értem.
- Könnyen kiköszörülhetjük a csorbát – mondja Jenei tanár úr. – Nincs semmi probléma. Koncz elvtárs már megkapta a levelét. Én is megkapom az enyémet.
- Én visszaküldtem a feladónak.
- Amerikába?
- Ugye, tanár úr, köztünk marad?
- Mi, Koncz elvtárs?
- A Jancsi! Nem népszerűsítem én – mondja dr. Koncz –, hogy közeli rokonaim élnek az Egyesült Államokban. Megzavarná a dolgozókat. Nem értenék! Akkor hogy is van ez most? Pedagógus voltam én is, tudok nevelni, tisztában vagyok a jelképek fontosságával. Szimbolikából írtam a kandidátusi disszertációm, Hogyan díszítsük fel az osztályt május 1-jére?, ez volt a címe.
- Ezt sokan számon tartjuk – mondja Jenei tanár úr.
- Igen? Örülök neki! Tehát a Jancsi. Vagyis Johnny, aki küldte nekem a meghívólevelet. Titokban marad. Köztünk.
- Hát persze, Koncz elvtárs.
- És ennek fejében megy maga is Amerikába. Természetesen nem oda küldtem vissza a meghívólevelét, hanem ide a levélcenzúrára. Ahonnan jött!
- New Yorkban adták...
- Persze, persze. De kérem a borítékot is! Köszönöm. Milyen szép, díszes, amerikai boríték, nagy bélyegekkel. Ebben fog a meghívólevele megérkezni, a saját borítékjában. Úgy lesz az rendben. És az elvtársak is sokat tanultak az esetből, megnyugodhat a tanár úr.